

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
<p>Niet voor verspreiding. Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.</p> <p>BLK Rund(-vlees): is (afkomstig van) een rund dat in overeenstemming met de onderstaande Beter Leven criteria voor runderen is gehouden. Een kalf gehouden onder de BLK kalf criteria moet volgens de wet worden aangeduid als rund(-vlees) op het moment dat dit dier ouder is dan een jaar, echter als dit dier niet voldeed aan de onderstaande criteria kan dit rund(-vlees) niet worden afgezet als BLK Rund(-vlees).</p>					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	<u>Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf (UBN) ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.</u>	<p>Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - houden van pelsdieren voor productiedoelinden, - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3, - het houden van wilde dieren voor productiedoelinden, - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever, - het kweken van bedreigde diersoorten, zoals paling, - het houden van vleesrunderen van een dikbil ras met een hoge incidentie van keizersneden, bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont, - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming. 	Controleer of het bedrijf (UBN) geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming	Uitsluiting
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	<u>Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig.</u>	<p>Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen.</p> <p>De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.</p>	Controleer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Uitsluiting
UIT05	Megastallen norm	<u>De runderen worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met 330 NGE of meer runderen.</u>	<p>Bij het bepalen van het aantal NGE van een rundveebedrijf geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 jongvee mannelijk (jonger dan 1 jaar) = 0.165 NGE 1 jongvee vrouwelijk (jonger dan 1 jaar) = 0.148 NGE 1 vleesstier / os (vanaf 1 jaar) = 0.165 NGE 1 vleeskoe (vanaf 1 jaar) = 0.141 NGE 1 zoogkoe (incl. kalf) = 0.250 NGE <p>Bijvoorbeeld de volgende bedrijven (UBN's) locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vleesstierenbedrijf met meer dan: 2000 vleesstieren (>330 NGE) - vlees en weide koeienbedrijf met meer dan: 2340 vleeskoeien (> 330 NGE) - zoogkoeienbedrijf met meer dan: 1320 zoogkoeien (>330 NGE) <p>Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie bedrijf (UBN) betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere locaties-bedrijven (UBN's) veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven.</p> <p>NVT bij bestaande bedrijven (UBN's) stallen die voor 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze bedrijven (UBN's) stallen mogen het aantal dieren dat per 01/09/2016 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.</p>	<p>Controleer of het bedrijf (UBN) de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. Registreer het aantal NGE dat gemiddeld in het voorgaande jaar op het bedrijf (UBN) aanwezig was.</p> <p>NVT bij bestaande bedrijven (UBN's) stallen die voor 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 01/09/2016 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.</p>	Uitsluiting

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT06	Etage stal	Binnen gebouwen wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren.	<p>Zogenaamde etage stallen met dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk. Dit geldt ook voor etage stallen met andere niet-BLK diersoorten die aanwezig zijn op het bedrijf. De enige uitzondering is volière- en scharrelstallen voor legkippen waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden.</p> <p>Dit criterium is op 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) van kracht geworden.</p> <p>Nieuwe bedrijven met een etagestal die zich, na deze datum, aanmelden voor het Beter Leven keurmerk komen niet in aanmerking voor het Beter Leven keurmerk.</p> <p>NVT bij bestaande stallen die voor 01/09/2016 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Maar deze bedrijven mogen na 01/09/2016 geen nieuwe etage stallen meer (bij)bouwen.</p>	Controleer of het bedrijf (UBN) alleen dieren houdt op de begane grond. Indien er wel een etagestal op het bedrijf (UBN) is controleer of het bedrijf (UBN) al voor 01/09/2016 deelnam aan het Beter Leven keurmerk en of er geen nieuwe etage stallen zijn (bij)gebouwd na deze datum.	Uitsluiting
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderijbedrijf (UBN) is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een slachterij of een intermediaire partij die de veehouderij bedrijven aanmeldt bij de Stichting Beter Leven keurmerk en toezicht houdt op de bij zijn keten aangesloten veehouderijbedrijven. Daarnaast koppelt de ketenregisseur die binnen de zijn keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkoper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert over de bij zijn keten aangesloten primaire bedrijven.	Controleer of het bedrijf (UBN) is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Uitsluiting
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf (UBN) en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf (UBN) wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht.		Uitsluiting
UIT09.1	Alle aanwezige runderen zijn BLK rond 1ster waardig	Alle runderen (incl. kalveren) die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk rond 1 ster.	O.a. melk-typische runderen, dikbilrunderen (incl. kruisingen) of vleeskalveren die niet voldoen aan de onderliggende Beter Leven rund criteria mogen niet op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Controleer of er op het bedrijf (UBN) geen runderen aanwezig zijn die niet-BLK rond 1 ster waardig zijn.	Uitsluiting
Algemeen					
A04	Registratie-deelnemers	Alle deelnemers aan de rundvleesketen zijn geregistreerd bij de Stichting Beter Leven kenmerk.	Dat wil zeggen dat de deelnemende vleesveehouders, slachterijen, vleesverwerkers en verkopers tekenen een overeenkomst waarbij zij aangeven de criteria uit het reglement van het Beter Leven kenmerk te kennen en deze na te leven en mee te werken aan de controle hierop.	Er dient een ondertekende overeenkomst op het bedrijf aanwezig te zijn.	AH
A01	Meldingsplicht	De BLK deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLK of het BLK certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.	<p>Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot:</p> <p>a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden.</p> <p>b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar</p> <p>c. Wijziging van UBN</p> <p>d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLK criteria</p> <p>f. Etc.</p> <p>De ketenregisseur geeft de wijzigingen door aan de Certificerende Instantie en de Stichting Beter Leven keurmerk.</p>	Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLK uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur.	AH
A02A	Kennis & vaardigheden	Het-De veehouder en zijn bedrijfseigen personeel hebben tenminste: - een Middelbare Agrarische opleiding S veehouderij afgerond of - minimaal 1 jaar werkervaring in de vleesveehouderij, of - werken onder verantwoordelijkheid van iemand met bovengenoemde kwalificaties.	Er moet aangetoond worden dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn en diergedrag en van diverse veehouderijssystemen. Bijv. vakdiploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer welke opleiding/ervaring laatste datum aanpassing van het overzicht:	Waarschuwing
A02B	Kennis & vaardigheden	Vakdiploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Er moet aangetoond worden dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn en diergedrag en van diverse veehouderijssystemen.	-Controleer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer laatste datum aanpassing van het overzicht:	Waarschuwing

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A02C	Cursus mens-dier interactie	De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder van elke aan Beter Leven deelnemende locatie waar veevrunders worden gehouden heeft een door de Dierenbescherming goedgekeurde cursus mens-dier interactie gevolgd.	<p><u>Randvoorwaarden cursus mens-dier interactie:</u></p> <p>1. Verzorgd door een ervaren deskundige op het gebied van runderwelzijn en gezondheid die afkomstig is uit de vleesrundersector en zelf ervaring heeft met het houden van vleesvrunders.</p> <p>2. Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij de cursist leert signalen in het diergedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk.</p> <p>3. Aandacht voor de effecten van het gedrag van de verzorger op de te verzorgen dieren.</p> <p>4. Aandacht voor de positieve consequenties van een goede mens-dier interactie op financiële en productie resultaten.</p> <p>Zie (t.z.t.) de website van het Beter Leven keurmerk voor een lijst met door de Dierenbescherming goedgekeurde cursussen mens-dier interactie.</p>	Controleer of de bedrijfsleider/-voerder een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die is goedgekeurd door de Dierenbescherming.	Waarschuwing
A03	Controle-veehouders	De vleesveebedrijven worden gecertificeerd door een terzake kundige en onafhankelijke controle instantie (CI).	De vleesveehouders krijgen jaarlijks een controle.	Controleer de aanwezigheid van het certificaat	Schorsing
A03	Kopieën runderpaspoorten	Van geïmporteerde runderen wordt een kopie van het runderpaspoort in de administratie bewaard.	Dit geldt ook bij import uit een andere EU lidstaat. Deze kopieën worden minimaal 1 jaar na aankomst op het bedrijf bewaard.	Controleer of er voor geïmporteerde koelen (tot een jaar terug) een kopie van het runderpaspoort in de administratie is opgenomen.	HI
Voeding					
V01A	Stampvoeding	Stampvoeding is niet toegestaan.	<p>Dit betekent dat min. 60% (op basis van droge stof) van het dagrantsoen moet bestaan uit (energierijk) ruwvoer, bijv. vers gras, of kuilgras, snijmais, hooi, stro, luzerne.</p> <p>Ruwvoer: voedingsmiddelen met een structuurwaarde hoger dan 1,10/kg DS. De structuurwaarde wordt beoordeeld op basis van de structuurwaardes zoals weergegeven in de CVB veevoedertabellen, zie http://www.cvbdiervoeding.nl / CVB producten voor de meest actuele CVB veevoedertabellen.</p> <p>Begrazing in natuurgebieden wordt gezien als ruwvoer.</p>	Noteer het dagrantsoen, kilo's per voedermiddel, dat dagelijks worden verstrekt. Bepaal per voedermiddel wat de structuurwaarde is op basis van de CVB veevoedertabellen, en of het voedermiddel op basis van de structuurwaarde onder krachtvoer of ruwvoer valt. Bereken op basis hiervan het percentage ruwvoer. Noteer het percentage ruwvoer, en noteer of tenminste 60% van het voederrantsoen bestaat uit ruwvoer, gemeten in % ruwvoer.	Schorsing
V01B	Krachtvoer	Maximaal 40% van het dagrantsoen mag krachtvoer zijn.	<p>Krachtvoer: voedingsmiddel met een structuurwaarde van lager of gelijk aan 1,10/kg DS. Ruwvoer: voedingsmiddel met een structuurwaarde hoger dan 1,10/kg DS.</p> <p>De structuurwaarde wordt beoordeeld op basis van de structuurwaarde zoals weergegeven in de CVB veevoedertabellen, zie http://www.cvbdiervoeding.nl / CVB producten voor de meest actuele CVB veevoedertabellen. De volgende voeders worden o.a. tot krachtvoer gerekend: Corn Cob Mix (CCM), maiskolvensilage / maiskolvenschroot (MKS), bietenperspulp, bierborstel, aardappelvezels, gras- en luzernebrok.</p> <p>De volgende voeders worden o.a. tot ruwvoeder gerekend: vers gras, kuilgras, snijmais, hooi, stro, luzerne.</p> <p>Om met max. 40% krachtvoer te kunnen volstaan dient een groot deel van het ruwvoer aandeel in het rantsoen te bestaan uit energierijk ruwvoer, te weten: vers gras, kuilgras, snijmais of een ander, vergelijkbaar, energierijk ruwvoer. Een ander vergelijkbaar, energierijk diervoeder moet minimaal dezelfde hoeveelheid VEV (Voedereenheden voor vleesproductie) per kg te bevatten als snijmais te bevatten. Dit wordt beoordeeld op basis van de CVB veevoedertabellen op www.cvbdiervoeding.nl.</p> <p>Bij het hele jaar buiten lopende runderen, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan. Een voedermiddel dat aan de volgende 3 eisen voldoet — meer dan 900 VEM/kg droge stof, — structuur van 0,3 of minder, droge stof van 80% of meer. Alle overige voeders worden tot de ruwvoeders gerekend.</p>	Controleer Noteer het dagrantsoen, kilo's per voedermiddel, dat dagelijks worden verstrekt. Bepaal per voedermiddel wat de structuurwaarde is op basis van de CVB veevoedertabellen, en of het voedermiddel op basis van de structuurwaarde onder krachtvoer of ruwvoer valt. Bereken op basis hiervan het percentage krachtvoer, en Noteer het percentage krachtvoer.	HI

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V01C	Opslag diervoeder	Vee -Opslag van veevoer gebeurt is op zodanige wijze dat verontreiniging wordt voorkomen.	<p><u>De opslag is in goede staat van onderhoud.</u></p> <p><u>Voerbewaarplaatsen zijn vrij van broei en schimmel. Bij kuilvoer zijn er maatregelen genomen om het voer jaarrond schoon en droog te houden. Bijv. afdekken met folie en maatregelen om een goede afwatering te verzekeren. Veevoer en veevoeropslag is vrij van broei en schimmel. Als er broei of schimmel in het voer zit, dan wordt dit voor het laden/vervoeders verwijderd. Op deze manier wordt er geen broei of beschimmeld voer aan de dieren gevoerd. Voerresten worden verwijderd zodat er geen voerresten langere periodes blijven liggen.</u></p> <p><u>Voeropslag is vrij van afval of giftige stoffen. In de buurt van de voeropslag worden bijvoorbeeld geen bestrijdingsmiddelen of andere giftige stoffen/materialen gebruikt. Lokdozen met ongediertebestrijdingsmiddelen staan op een veilige plek.</u></p> <p><u>Verontreiniging van voer wordt voorkomen, bijv. verontreiniging met afdekfolie.</u></p>	<p><u>Controleer of de voeropslag goed is onderhouden, of de opslag schoon en droog is, of er geen schimmel of broei is, of oude voerresten zijn verwijderd, voeropslag vrij is van afval of giftige stoffen en verontreiniging met bijv. afdekfolie, etc.</u></p>	AH
V01D	GMP+	Aangekocht voer is <u>gecertificeerd door GMP+ of een gelijkwaardig kwaliteitssysteem.</u>	<p><u>Een gelijkwaardig kwaliteitssysteem is een veevoeder keten waarbij alle schakels/bedrijven (incl. transport) gecertificeerd zijn door een kwaliteitssysteem dat gelijkwaardig is verklaard door de Dierenbescherming.</u></p> <p><u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een lijst met kwaliteitssystemen die gelijkwaardig zijn verklaard door de Dierenbescherming.</u></p>	<p>Controleer het voer en noteer naam en plaats voederleverancier.</p> <p><u>Noteer, bij een gelijkwaardig kwaliteitssysteem, aan welk(e) kwaliteitssysteem(en) de verschillende schakels in de keten voldoen.</u></p>	AH
V02A	Vreetruimte	Bij onbeperkt voeren is er 1 vreetplaats per 2 runderen.		<p><u>Controleer of er onbeperkt wordt gevoerd, zo ja controleer of er 1 vreetplaats per 2 runderen beschikbaar is voldoende ruimte is om de runderen gelijktijdig te laten eten. Noteer bevinding. NVT bij beperkt voeren.</u></p>	HI
V02B	Vreetplaats	Bij beperkt voeren is er voor elk rund een vreetplaats.		<p><u>Controleer of er beperkt wordt gevoerd, zo ja controleer of er 1 vreetplaats per rund beschikbaar is. Noteer bevinding. NVT bij onbeperkt voeren. Noteer afwijkingen.</u></p>	HI
V02C	Vreetplaats	Een vreetplaats is minstens 75 cm breed.		<p><u>Controleer afmeting vreetplaats. Noteer breedte, afwijkingen.</u></p>	HI
V04A	Drinkwater	Alle runderen moeten permanent toegang hebben tot drinkwater.	<p><u>Maq bij bijv. weidegang of natuurbegrazing ook oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.) zijn.</u></p>	<p><u>Controleer en noteer of de dieren permanent de beschikking hebben drinkwater.</u></p>	HI
V04B	Drinkwater	Het drinkwater is schoon.	<p><u>Het drinkwater is helder en zonder duidelijke verontreiniging.</u></p>	<p>Controleer en noteer of het drinkwater schoon is.</p>	HI
V04C	Analyse drinkwaterkwaliteit van eigen bron	Bij gebruik van een eigen bron <u>water installatie</u> wordt de kwaliteit hiervan eens per jaar <u>op dierniveau bij de drinkplekken bemonsterd en chemisch en bacteriologisch</u> door een <u>ter zake kundig en erkend geaccrediteerd</u> laboratorium <u>onderzocht geanalyseerd</u> .	<p><u>Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. Een erkend laboratorium is een HOSOWO lab. Niet van toepassing bij geen eigen bron.</u></p> <p><u>NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)</u></p>	<p>Controleer <u>bij gebruik van een eigen bron water installatie</u> of het jaarlijks drinkwateronderzoek heeft plaatsgevonden op chemische en bacteriologische waarden en noteer <u>of het water geschikt is en</u> de laatste datum wateronderzoek en naam van het lab.</p> <p><u>NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)</u></p>	AH. Niet van toepassing wanneer er geen eigen bron is.

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie												
VO4C1	Analyse drinkwaterkwaliteit van eigen bronwaterinstallatie	De analyse moet aantonen dat het water uit de bronwaterinstallatie voor de runderen van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de drinkwater standaard voor runderen.	<p>Voor rundvee gelden onderstaande grenswaarden voor geschiktheid als drinkwater. De waarden in de kolom 'goed' kunnen als veilig voor de betreffende diersoort worden beschouwd. De waarden in de kolom 'afwijkend' worden beschouwd als (ernstig) risicovol voor de betreffende diersoort en voldoen niet aan dit criterium.</p> <p>Parameter: Goed Afwijkend pH: 5 tot 8 < 4 & > 9 Ammonium (mg/L): < 2 > 10 Nitriet (mg/L): < 0,1 > 1,0 Nitraat (mg/L): < 100 > 200 Chloride (mg/L): < 250 > 2000 Natrium (mg/L): < 800 > 1500 IJzer (mg/L): < 0,5 > 10 Mangaan (mg/L): < 1 > 2 Sulfaat (mg/L): < 100 > 250 Hardheid (oD): > 4 & < 15 > 25 Gisten en schimmels: > 10.000 E. coli (kve/ml): < 10 > 100 Totaal kiemgetal (kve/ml): < 10.000 > 100.000</p> <p>Bron: Gezondheidsdienst voor Dieren</p> <p>Indien de uitslag afwijkend is, dient de veehouder z.s.m. maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren en opnieuw een monster laten onderzoeken totdat is aangetoond dat het water voldoet aan de bovenstaande grenswaarden.</p>	Beoordeel testresultaten en noteer of het bronwater geschikt is als drinkwater voor runderen. Indien het water niet geschikt is controleer of er herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd.	AH												
VO4C2	Aantal drinkplaatsen binnen AANBEVELING	Voor elke groep tot 20 dieren zijn er minimaal 2 werkende drinkplaatsen die evenredig zijn verdeeld over de ruimte, voor elke volgende 20 dieren komt er 1 drinkplaats bij.	<p>Drinkplaatsen zijn evenredig verdeeld over de ruimte, d.w.z. de drinkplaatsen zitten niet naast elkaar maar zo ver mogelijk van elkaar af.</p> <p>De volgende tabel wordt gehanteerd bij bepaling van het aantal drinkplaatsen.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Aantal runderen</th> <th>Aantal drinkplaatsen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>< 20 Runderen</td> <td>2 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>21 – 40 runderen</td> <td>3 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>41 – 60 runderen</td> <td>4 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>61 – 80 runderen</td> <td>5 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>81 – 100 runderen</td> <td>6 drinkplaatsen</td> </tr> </tbody> </table> <p>Etc.</p>	Aantal runderen	Aantal drinkplaatsen	< 20 Runderen	2 drinkplaatsen	21 – 40 runderen	3 drinkplaatsen	41 – 60 runderen	4 drinkplaatsen	61 – 80 runderen	5 drinkplaatsen	81 – 100 runderen	6 drinkplaatsen	Noteer het aantal runderen per groep en het aantal drinkplaatsen in de groep. Controleer of er voldoende drinkplaatsen aanwezig zijn.	Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.
Aantal runderen	Aantal drinkplaatsen																
< 20 Runderen	2 drinkplaatsen																
21 – 40 runderen	3 drinkplaatsen																
41 – 60 runderen	4 drinkplaatsen																
61 – 80 runderen	5 drinkplaatsen																
81 – 100 runderen	6 drinkplaatsen																
V04D	Drinkwatervoorziening weide	In de weide/natuurgebied is een werkende drinkwatervoorziening aanwezig.	Mag ook oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.) zijn.	Noteer afwijkingen.	HI												
V04E	Drinkwatervoorziening weide	In de weide/natuurgebied mag de afstand tot de drinkwatervoorziening niet verder zijn dan 500 m.		Noteer afstand van verste punt van de wei tot aan drinkgelegenheid.	HI												
V04F	Doorstroming	De doorstroming van de drinkpunten moet genoeg zijn voor de drinksnelheid van runderen/koeien.	<p>Bij drinkschalen > 10 liter/min. Bij troggen > 20 liter /min.</p> <p>Indien het een trog betreft met een groot reservoir (> 50 cm diep) wordt automatisch aan dit criterium voldaan, zonder dat een meting nodig is.</p> <p>NVT bij oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)</p>	Meet de doorstroming van alle drinkpunten door te timen hoe lang het duurt om een emmer van 10 liter te vullen. Dit moet in 1 minuut kunnen bij individuele drinkschalen en in 30 seconden bij troggen.	HI												
Management																	
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle dieren worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc.		Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met runderen op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding, slechte gezondheid, stress, e.d. Noteer bevindingen.	AH, bij 2e opeenvolgende jaar constatering HI												
H15B	Noodstroomaggregaat	Indien gebruik gemaakt wordt van mechanische ventilatie moet er een noodstroomaggregaat aanwezig zijn.	NVT natuurlijke ventilatie.	Controleer of er bij mechanische ventilatie op natuurlijke ventilatie of een noodaggregaat kan worden overgestapt.	HI												
H15C	Testen noodstroomaggregaat	De noodstroomaggregaat wordt minimaal eenmaal per kwartaal aantoonbaar getest.		Noteer de data van afgelopen jaar waarop de noodaggregaat getest is.	AH indien alarm wel getest wordt, maar dit niet aantoonbaar is.												

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
H15BB	Werkend alarm	Indien gebruik gemaakt wordt van mechanische ventilatie moet er een werkend alarm aanwezig zijn.		Controleer op aanwezigheid van werkend alarm.	HI
AM02 H15A	Calamiteitenplan	Er moet een calamiteitenplan zijn voor noodgevallen, zoals het uitvallen van bedrijfsapparatuur.	Op een zichtbare, snel bereikbare plaats bij het betreden van de stal en/of het bedrijf, is een calamiteitenplan opgehangen waarin beschreven staat wat te doen bij calamiteiten en een lijst met belangrijke telefoonnummers, minimaal de nummers van brandweer, politie en huisarts. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het BLK format 'Calamiteitenplan'.	Controleer of er een calamiteitenplan (conform het BLK format) op het bedrijf aanwezig is.	AH
AM02c	Objectinformatie kaart	Er is een objectinformatie kaart aanwezig.		Controleer op aanwezigheid objectinformatie kaart.	Waarschuwing
AM02c1	Objectinformatie kaart	De objectinformatie kaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer / hulpdiensten.	Deze object informatie kaart hoeft niet vanaf de rand van het erf zichtbaar te zijn maar moet wel makkelijk te vinden zijn / zichtbaar zijn (buiten de stallen) na betreden van het bedrijfsterrein.	Controleer of de objectinformatie kaart direct beschikbaar is.	Waarschuwing
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatie kaart is voorzien van: indeling, bouwblokken / stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatie kaart voldoet aan de eisen.	Waarschuwing
H46AM03	Brandveiligheid	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf jaar een Agro Elektra Inspectie plaats conform NEN1010.	Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een 5 jaarlijkse herkeuring vind plaats op basis van NEN 3140. Een Agro Elektra Inspectie die wordt geaccepteerd door de verzekeraar voldoet ook voor BLK. Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de 5 jaarlijkse herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110. Zie hier voor een lijst van bedrijven die de keuring kunnen verrichten- https://www.averoachmea.nl/zakelijk/voor-uw-bedrijf/Meer%20informatie/Paginas/Agro-Elektra-Inspectie.aspx	Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum.	AH
AM04	Branddetectie	Technische ruimtes, indien aanwezig, zijn voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van de veehouder.	Technische ruimte is bijv. de ruimte met de mechanische aansturing van bijv. voer-/drinkinstallaties, bronpomp (bij bronwater), ventilatiesystemen, regelcomputer, aandrijving mestafvoer of stoppenkast.	Controleer of er een technische ruimte aanwezig zijn, zo ja controleer of de technische ruimte is voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van de veehouder.	1 ^e jaar waarschuwing 2 ^e opeenvolgende jaar AH
AM05	Aparte stalling voor (warmte opwekkende) voertuigen/werktuigen	Er is een aparte stalling voor (warmte genererende) voertuigen en werktuigen. Bij nieuw- en verbouw doch uiterlijk per 1 januari 2035.	Warmte genererende voertuigen/werktuigen mogen dus niet bij de dieren of de opslag van strooisel, veevoer worden gestald. Bijv. de tractor of de mengvoerwagen mag dus niet in de stal blijven staan.	Controleer of bij nieuw- en verbouw een aparte stalling voor (warmte opwekkende) voertuigen en werktuigen is gebouwd.	HI NVT indien bestaande stal. Stallen die na dd-mm-2018 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.
AM07	Bluswater voorziening	Er is voldoende bluswater op het bedrijf beschikbaar.	Op bedrijven waar geen of onvoldoende bluswater beschikbaar is worden aanvullende voorzieningen (bron / waterput / bluswatervijver / Wadi) in overleg met de gemeente / brandweer / veiligheidsregio aangelegd.	Geen of met gemeente / brandweer / veiligheidsregio gekeken is of er voldoende bluswater beschikbaar is of dat er een aanvullende voorziening (geboorde put/ bluswatervijver/ Wadi) wordt aangelegd.	AH

Gezondheid en Ingrepen

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G01	Vaste dierenarts	De rundveehouder heeft met één een één-op-één overeenkomst met een gespecialiseerde gecertificeerde geborgde rundveedierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf. De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie. een-bilaterale-overeenkomst.	<p>De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het rundveebedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen.</p> <p>Gecertificeerde, geborgde rundveedierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl. Binnen de Regeling van de Geborgde Rundveedierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden.</p> <p>Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van rundveehouderij. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde rundveedierenarts. De modelovereenkomst van de Stichting Geborgde dierenarts dient gebruikt te worden. De overeenkomst dient door rundveehouder en dierenarts ondertekend te zijn.</p>	Verificatie op basis van overeenkomst tussen de rundveehouder en de bedrijfseigen dierenarts. Controleer of er een één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde rundveedierenarts. Registreer de naam van de dierenarts.	AH
G02A	Bedrijfsgezondheidsplan	De rundveehouder heeft een bedrijfsspecifiek bedrijfsgezondheidsplan als bedoeld in IKB Rund-gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.	Het plan bevat conform IKB Rund o.a. info over de veestapel, de gezondheidsstatus en de omstandigheden op het bedrijf. Informatie van diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bijv. verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.).	Controleer of er een bedrijfsgezondheidsplan conform IKB Rund aanwezig is. Controleer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is.	AH indien onvolledig. Schorsing indien registratie niet aanwezig.
G02B	Bedrijfsbehandelplan	De rundveehouder heeft een bedrijfsspecifiek bedrijfsbehandelplan als bedoeld in IKB Rund, voor het gebruik van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.	Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste en tweede keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening. Het plan bevat conform IKB Rund o.a. de meest voorkomende aandoeningen en de behandeling hiervan.	Controleer of er een bedrijfsbehandelplan conform IKB Rund aanwezig is. Controleer of het bedrijfsbehandelplan in gebruik is.	AH indien onvolledig. Schorsing indien niet aanwezig.
G02C	Evaluatie	Het bedrijfsgezondheidsplan en het bijbehorende bedrijfsbehandelplan worden (minimaal) jaarlijks geëvalueerd en geüpdatet.		Controleer of veehouder en dierenarts evaluaties en aanpassingen hebben ondertekend. er jaarlijks een nieuw/geëvalueerd BGP en BBP is.	HI
G03	Regelmatig dierenartsen bezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste elk minimaal 2x per half jaar) door de vaste bedrijfseigen dierenarts bezocht voor een klinische inspectie en bedrijfsbegeleiding (op grond van bijv. productiegegevens, Ante Mortem en Post Mortem keuringsresultaten).		Controleer in de administratie de bezoeksrapportages van de dierenarts van de afgelopen 2 jaar en noteer de data van bezoeken van afgelopen jaar.	HI
G04	Dierenarts inschakelen bij ziekte / wonden	Bij ernstige ziekte en ernstige verwonding van dieren, bij verschijnselen van zeer besmettelijke dierziekten, abnormale verlaging van de voeropname en/of sterfte onder de runderen wordt direct de bedrijfseigen dierenarts ingeschakeld.		Controleer aan de hand van de bezoekfrequentie, in relatie tot de voorgeschreven koppelbehandelingen, en evaluatie van het bedrijfsgezondheidsplan of de rundveehouder aan het voorschrift voldoet.	HI
G05	Euthanasieren ernstig gewonde of zieke dieren	Zeer ernstig zieke of gewonde dieren zonder zicht op herstel worden tijdig zo snel mogelijk op het bedrijf zelf geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en gebeurt volgens een aan de diersoort aangepaste methode die zo weinig mogelijk pijn en stress voor het dier met zich meebrengt.	Een aan de diersoort aangepaste dodingsmethode leidt in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Er wordt door de bedrijfseigen dierenarts beschreven (bijv. in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijzen dieren die wrak geworden zijn op het bedrijf zo snel mogelijk correct kunnen worden geëuthanaseerd.	Controleer aan de hand van bezoeksrapportages en/of het logboek of euthanasie heeft plaatsgevonden. Zo ja, registreer welke dodingsmethode is gebruikt.	AH
G05A	Euthanasieren ernstig gewonde of zieke dieren	Euthanasie wordt uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts	Euthanasieren met een schietmasker door de veehouder is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft en dit alleen in overleg met de dierenarts wordt toegepast.	Controleer aan de hand van bezoeksrapportages en/of het logboek of euthanasie door de dierenarts heeft plaatsgevonden.	AH
G05B	Euthanasieren van ernstig gewonde of zieke dieren in noodsituaties	Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, zo snel mogelijk langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanasieren.	Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.	Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, indien nodig (bijvoorbeeld bij noodsituaties), langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanasieren.	AH

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G06A	Ziekenboeg	Zieke en gewonde runderen moeten (indien nodig) worden verwijderd uit de groep en moeten worden behandeld in de <u>ziekenboeg adequate lokalen (eenling-box / zieken-box)</u> .	<u>Tenzij de bedrijfseigen dierenarts aangeeft dat dit om veterinaire redenen niet noodzakelijk is.</u>	Controleer of er in de stal een ziekenboeg aanwezig is waarin zieke en gewonde dieren <u>indien nodig</u> afgescheiden gehouden kunnen worden van de gezonde dieren.	HI
G06AA	Ziekenboeg	De ziekenboeg moet droog en comfortabel strooisel bevatten	Tenzij de <u>bedrijfseigen</u> dierenarts strooisel om veterinaire redenen afraadt.	Controleer of er droog, comfortabel strooisel wordt gebruikt.	HI
G06B	Ziekenboeg	De ziekenboeg beslaat minimaal 1% van de runderplaatsen, met een minimum van 1 plaats.	Indien ruimte niet standaard aanwezig is, maar gecreëerd wordt indien noodzakelijk, dan kan deelnemer dit aantonen.	Bereken aan de hand van het aantal runderplaatsen de beschikbare ruimte <u>in de ziekenboeg</u> . Noteer de berekening.	HI
G06D	Ziekenboeg	<u>Vanuit de ziekenboeg is visueel</u> contact met andere runderen <u>dieren-is-hier-vanuit</u> mogelijk.		Controleer of de dieren oogcontact met elkaar kunnen maken. Noteer afwijkingen.	HI
<u>G06E</u>	<u>Reinigen ziekenboeg</u>	<u>De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.</u>		<u>Controleer ziekenboeg. Noteer bevindingen.</u>	<u>HI</u>
<u>G06F</u>	<u>Afvoer uitwerpselen ziekenboeg</u>	<u>Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.</u>		<u>Controleer ziekenboeg. Noteer bevindingen.</u>	<u>HI</u>
G07A	Antibiotica gebruik uitsluitend op voorschrift van de Dierenarts	<u>Alle antibiotica die worden gebruikt op het rundveebedrijf zijn voorgeschreven door de (bedrijfseigen) dierenarts. Het antibioticagebruik moet op een acceptabel niveau liggen. Bij de ingangscntrole van het bedrijf moet het antibioticagebruik in ieder geval binnen het door de St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) bepaalde signaleringsniveau liggen met een plan om binnen 2 jaar op of onder het door SDA bepaalde streefniveau te vallen.</u>	<u>De Dierenarts kan dit bijv. registreren op basis van recepten of in zijn bezoeverslag. Dit betekent dat binnen 1 jaar het antibioticagebruik moet liggen onder het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) vastgestelde actieniveau en binnen twee jaar moet liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau. Buitenlandse bedrijven moeten aan vergelijkbare eisen van het in dat land geldende programma ter reductie van het antibioticagebruik voldoen.</u>	<u>Controleer van een steekproef van de antibiotica die over het voorgaande jaar zijn gebruikt op het bedrijf of dit is voorgeschreven door de (bedrijfseigen) dierenarts. Controleer bijv. of er een corresponderend recept op het bedrijf aanwezig is of dat de dierenarts dit heeft opgenomen in zijn bezoeverslag. Registreer de bevindingen. Noteer bij de ingangscntrole en het jaar daarop of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde signaleringsniveau ligt. Vanaf 2 jaar na de ingangscntrole jaarijks controleren of het antibioticagebruik beneden het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.</u>	<u>HI AH Schorsing als niet op vereiste niveau. HI als er geen PVA is. Bij 1e constatering: plan van aanpak. Bij 2e opeenvolgende jaar: Schorsing</u>
G07B	<u>Alleen 1e en 2e generatie antibiotica. Geen gebruik 3e keuze antibiotica</u>	<u>Het gebruik van 3e keuze antibiotica wordt tot een absoluut minimum beperkt en is alleen mogelijk als er op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn. Op voorschrift van de bedrijfseigen dierenarts. Het bedrijf gebruikt alleen antibiotica 's van de 1^e en 2^e generatie.</u>	<u>Het Formularium voor Vleeskalveren en Vleesvee van de Werkgroep Veterinair Antibiotica Beleid is hierbij leidend. Het formularium geeft aan welke middelen 1e, 2e en 3e keuze zijn voor bepaalde aandoeningen en is hierbij leidend. 3e Keuze antibiotica zijn antibiotica die van kritisch belang zijn voor de humane gezondheidszorg (o.a. fluoroquinolonen en 3e, 4e generatie cefalosporinen). Deze antibiotica worden alleen toegepast: - voor individuele dieren - als op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn, er geen alternatieven zijn. Gebruik van antibiotica 's van de 3e en 4e generatie is niet toegestaan.</u>	<u>Controleer of 3e keuze antibiotica (fluoroquinolonen en 3e, 4e generatie cefalosporinen) van de 3e en 4e generatie is toegestaan alleen worden verstrekt aan toegepast bij individuele dieren en alleen als er op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn, er geen alternatieven zijn. Registreer de bevindingen.</u>	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
<u>G07C</u>	<u>Verbod op preventief antibioticagebruik</u>	<u>Preventief gebruik van antibiotica is niet toegestaan.</u>	<u>Er zijn geen antibiotica aanwezig, die niet horen bij een recept. Preventief gebruik is het zetten van antibiotica zonder dat er een ziekte bij de betreffende dieren wordt vermoed of is vastgesteld. Groot gevaar bij het preventief gebruik van antibiotica is dat dit kan leiden tot antibiotica resistentie bij ziekteverwekkers.</u>	<u>Controleer bij de bovenstaande steekproef dat de antibiotica zijn ingezet op basis van het vaststellen of vermoeden van een ziekte bij de betreffende dieren, dat er geen antibiotica zonder recept aanwezig zijn en dat deze antibiotica niet preventief zijn ingezet. Registreer de bevindingen.</u>	<u>HI</u>
<u>G07D</u>	<u>Registratie antibioticagebruik</u>	<u>Al het gebruik van antibiotica op het bedrijf wordt per dag en dierspecifiek in de bedrijfsadministratie geregistreerd.</u>		<u>Controleer of alle antibiotica die op het bedrijf aanwezig zijn, of die aantoonbaar op het bedrijf aanwezig zijn geweest, per dag en dierspecifiek zijn opgenomen in de bedrijfsadministratie voor diergeneesmiddelen / antibiotica. Registreer de bevindingen.</u>	<u>AH</u>

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G08	Slachtbevindingen	De door de slachterij teruggekoppelde slachtbevindingen worden <u>minimaal 2x per jaar</u> met de <u>bedrijfseigen</u> dierenarts besproken om de verzorging waar nodig bij te sturen. De dierenarts verwerkt dit in zijn bezoekverslag. <u>Uiterlijk met ingang van 1-1-2020.</u>	<u>Feelichting: Dit betreft o.a. de keuringsuitslagen ten aanzien van lever-, long- en borstvliesontstekingen, afkeuring van karkasdelen en gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in bijv. % per afgeleverd koppel) over alle leveranciers van de slachterij, en nierafwijkingen en spuitplekken, aanvoer van schone dieren en vulling maagdarmpakket. Deze gegevens zijn</u> van voorgaande leveringen (tot min. 2 jaar, en eventuele eerdere leveringen van dezelfde ronde) <u>zijn op het bedrijf</u> aanwezig.	<u>Controleer na 1-1-2020 of de slachtafwijkingen minimaal 2x per jaar 4x per kwartaal met de bedrijfseigen dieren worden besproken.</u> Controleer of in de administratie teruggekoppelde informatie van het slachthuis aanwezig is voor de afgelopen 2 jaar. Noteer opmerkingen laatste slachthuisverslag en bespreking met dierenarts.	HI
G09	Evaluatie klauwen	De conditie van de klauwen wordt besproken met de <u>bedrijfseigen</u> dierenarts en zo nodig wordt een klauwverzorgingsplan opgesteld.	Kan onderdeel zijn van het gezondheids- en welzijnsplan.	Controleer of de veehouder de klauwcondities met de veearts bespreekt. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI
G10	Couperen	Het couperen van de staart is niet toegestaan.		Controleer 10% van de dieren door een ronde door de stal te lopen. Noteer afwijkingen.	<u>Schorsing Uitsluiting indien preventief gecoupeerd wordt.</u>
G11	Heet- of koudmerken	Heet- of koudmerken van runderen is niet toegestaan.		Noteer op welke wijze de dieren geïdentificeerd worden.	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G12	Onthoornen	Onthoornen (<u>hoorn groei beletten</u>) mag gebeuren bij runderen <u>jonger dan twee maanden of bij runderen ouder dan zes maanden (volgroeide hoorn verwijderen of hoorn deels verwijderen, stomp maken) in de 4^e5 levensweken.</u>	<u>Geldt ook bij import. Onthoornen (volgroeide hoorn verwijderen of deels verwijderen, stomp maken) bij runderen ouder dan zes maanden mag alleen in incidentele gevallen waarbij sprake is van veterinaire noodzaak / problemen. Bijv. bij vergroeiing van de hoorns die leidt tot zelfverwonding of verwonding van anderen of bij een gebroken hoorn.</u>	Noteer leeftijd van onthoornen. <u>Indien ouder dan zes maanden, controleer of er een veterinaire noodzaak was.</u>	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G12A	Onthoornen	Onthoornen <u>wordt gedaan</u> gebeurt door of op aanwijzing van <u>deer</u> de <u>bedrijfseigen</u> dierenarts	<u>Onthoornen gebeurt door of op aanwijzing van de dierenarts of door een organisatie/persoon die voor onthoornen (veterinaire ingreep) is gerechtigd volgens de vigerende, nationale wetgeving.</u>	Controleer of <u>het onthoornen is gebeurd door of op aanwijzing van de dierenarts dit uitvoert</u>	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G12B	Methode onthoornen	<u>Als er onthoord wordt dient dit te gebeuren:</u> - bij runderen jonger dan twee maanden (beletten van de hoorn groei) met een heet ijzer. - bij runderen ouder dan zes maanden (verwijderen van een volgroeide hoorn) of een deel van de hoorn, stomp maken met een draadzaag. <u>Onthoornen wordt gedaan met een heet ijzer.</u>	<u>In Nederland is de draadzaag wettelijk verplicht bij runderen ouder dan zes maanden. In andere lidstaten mag ook een andere methode voor onthoornen worden gebruikt als de regelgeving in de betreffende lidstaat dit toestaat.</u> <u>Onthoorningspasta is niet toegestaan binnen het Beter Leven keurmerk vanwege de napijn en het risico op uitlopen (bijv. in de regen uitlopen naar o.a. de ogen, of likken door soortgenoten).</u>	<u>Indien er wordt onthoord, registreer leeftijd op moment van onthoornen en de methode van onthoornen; controleer of dit wordt gedaan met een heet ijzer bij dieren jonger dan twee maanden en met een draadzaag bij dieren ouder dan 6 maanden.</u>	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G12C	<u>Verdoving bij</u> onthoornen	Onthoornen wordt gedaan onder verdoving	<u>De verdoving wordt uitgevoerd door de bedrijfseigen dierenarts of een organisatie/persoon die voor veterinaire ingrepen is gerechtigd volgens de nationale wetgeving.</u>	Controleer of <u>het onthoornen dat</u> wordt gedaan onder verdoving	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G12D	<u>Pijnbestrijding bij</u> onthoornen	<u>Na het onthoornen krijgen</u> De dieren <u>krijgen (tot minimaal drie vier dagen) na het onthoornen pijnbestrijding door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen</u> dierenarts.		Controleer of de behandelde dieren pijnbestrijding krijgen <u>en of de gebruikte pijnbestrijding tot minimaal drie vier dagen na onthoornen werkzaam blijft.</u>	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G12E	<u>Registratie</u> onthoornen	Onthoornen van dieren wordt <u>door de bedrijfseigen</u> dierenarts in zijn bezoekverslag geregistreerd.	<u>Voor runderen afkomstig van niet Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerde bedrijven dient registreert de bedrijfseigen dierenarts van het zoektoeken-leverende rundveebedrijf de wijze van onthoornen ook te registreren op de verklaring onthoornen die met de dieren wordt meegestuurd naar het afmestbedrijf.</u> <u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring onthoornen'.</u>	Controleer of het onthoornen van de dieren wordt geregistreerd <u>of dat er een verklaring onthoornen van de dierenarts is meegestuurd met de dieren.</u>	<u>Uitsluiting Schorsing</u>
G13	Castratie	Als runderen worden gecastreerd gebeurt dit door een dierenarts.		Controleer van 2 recent gecasteerde <u>kalveren runderen</u> of er bezoekverslagen van de dierenarts zijn. <u>NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04D.</u>	HI
G13A	<u>Verdoving bij</u> castratie	Runderen worden gecastreerd onder verdoving		Controleer van 2 recent gecasteerde <u>kalveren runderen</u> of uit de bezoekverslagen van de dierenarts blijkt dat hij dit conform dit voorschrift heeft gedaan. <u>NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04D.</u>	HI

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G13B	<u>Pijnbestrijding bij castratie</u>	Runderen krijgen <u>(tot en met drie vier dagen)</u> na de castratie pijnbestrijding <u>door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts.</u>		Controleer van 2 recent gecasteerde <u>kalveren runderen</u> of uit de bezoeksverslagen van de dierenarts blijkt dat hij dit conform dit voorschrift heeft gedaan. <u>NVT als de runderen niet zijn gecasteerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecasteerd. Zie criterium ST04D.</u>	HI
<u>G13C</u>	<u>Registratie castratie</u>	<u>Castreren van dieren wordt door de bedrijfseigen dierenarts in zijn bezoeksverslag geregistreerd.</u>	<u>Voor runderen afkomstig van niet Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerde bedrijven registreert de bedrijfseigen dierenarts van het leverende rundveebedrijf het castreren op de 'Verklaring castratie' die met de dieren wordt meegestuurd naar het afmestbedrijf. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring castratie'.</u>	<u>Controleer of het castreren van de dieren wordt geregistreerd of dat er een verklaring castratie van de dierenarts is meegestuurd met de dieren.</u> <u>NVT als de runderen niet zijn gecasteerd.</u>	AH
G14	<u>Rundrassen met hoge incidentie keizersneden</u>	<u>Rundrassen met een hoge incidentie van keizersneden zijn uitgesloten van het Beter Leven keurmerk. Runderen moeten worden geselecteerd op afkalfgemak.</u>	<u>Dikbilrassen met een hoge incidentie van keizersneden, bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont runderen incl. kruisingen, met een hoge incidentie keizersneden mogen niet op het rundveebedrijf aanwezig zijn.</u> <u>Voor nieuwe deelnemers geldt dat de aanwezige runderen met een hoge incidentie van keizersneden voor de volgende jaarlijkse controle moeten worden afgevoerd als niet-BLK waardig.</u>	Controleer of er <u>geen (dikbil)rundrassen met een hoge incidentie van keizersneden, bijv. Belgisch Blauwen of Verbeterd roodbont, of kruisingen, op het rundveebedrijf aanwezig zijn</u> wordt gehouden. <u>Controleer bij nieuwe deelnemers dat de aanwezige runderen met een hoge incidentie van keizersneden na de ingangscntrole zijn afgevoerd als niet-BLK waardig.</u>	Uitsluiting <u>NVT-Bij ingangscntrole: HI.</u>
G14A	Keizersnede	De keizersnede <u>mag wordt</u> alleen in noodgevallen toegepast <u>worden en</u> niet routinematig.	<u>Alleen in noodgevallen, bij maximaal 5% van de kalvingen per jaar wordt gebruik gemaakt van een keizersnede.</u>	Controleer of de keizersnede alleen in noodgevallen wordt toegepast. Noteer % runderen waarbij gebruik is gemaakt van een keizersnede.	<u>Schorsing (plan van aanpak) Uitsluiting</u>
G15	Voortplantingstechnieken	Routinematige toepassing van embryo-transplantatie en Ovum Pick up zijn niet toegestaan.	<u>Bij maximaal in 5% van de dieren is gebruik gemaakt van ET of OPU.</u>	Noteer toegepaste voortplantingswijze <u>en % runderen waarbij gebruik is gemaakt van ET of OPU.</u>	<u>Uitsluiting-Schorsing</u>
<u>G16</u>	<u>Bestrijding IBR en BVD</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het bedrijf is Infectieuze Bovine Rhinotracheïtis / koeiegriep (IBR) en Bovine Virus Diarree (BVD) vrij.</u>	<u>Een bedrijf is vrij wanneer geen enkel aanwezig rund afweerstoffen heeft tegen IBR of BVD. Indien een bedrijf nog niet vrij is van IBR en BVD, neemt het bedrijf uiterlijk vanaf 01-01-2019 deel aan een bestrijdingsprogramma tegen IBR en BVD en wordt het bedrijf binnen 2 jaar alsnog vrij van IBR en BVD.</u>	<u>Controleer of het bedrijf IBR en/of BVD vrij status heeft behaald of dat het bedrijf deelneemt aan een vaccinatieprogramma tegen IBR en BVD en binnen twee jaar alsnog vrij is van IBR en BVD.</u>	<u>Waarschuwing-Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.</u>
<u>G17</u>	<u>Bestrijding IBR en BVD</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Vanaf 1 januari 2018 worden Er worden alleen nog runderen aangevoerd van bedrijven die vrij zijn van IBR en BVD.</u>	<u>Een bedrijf kan met een certificaat van de GD, of een (buitenlands) equivalent certificaat, aantonen dat het vrij is van IBR en BVD.</u>	<u>Controleer of de bedrijven waarvan runderen zijn aangevoerd over een IBR en BVD vrij certificaat van de GD of een (buitenlands) equivalent certificaat, beschikken.</u>	<u>Waarschuwing-Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.</u>
Huisvesting					
H01A	Weidegang	Alle runderen krijgen weidegang.	<u>Uitzonderingen zijn: buiten het weideseizoen, tijdens extreme weersomstandigheden, vleesstieren (ouder dan 1 jaar) en/of vleeskoeien (max.4 maanden) die worden afgemest en daarbij permanent op stal worden gehouden.</u>	Controleer of de runderen weidegang krijgen. <u>Noteer bevindingen.</u> <u>NVT buiten het weideseizoen, tijdens extreme weersomstandigheden, bij vleesstieren (ouder dan 1 jaar) en/of vleeskoeien (max.4 maanden) die worden afgemest en daarbij permanent op stal worden gehouden.</u>	HI
HB01.1	<u>Minimale aantal dagen weidegang</u>	<u>Per jaar omvat de weidegang omvat tenminste minimaal 150 dagen van minimaal 8 uur per dag of minimaal 115 dagen van 24 uur.</u>	<u>Met uitzondering van kalveren waarbij het eerste levensjaar onvoldoende dagen uit het weideseizoen omvatten en vleesstieren van ouder dan 1 jaar. Vleesstieren dienen alleen in hun eerste levensjaar te beschikken over weidegang. Als een stierkalf vanaf geboorte over weidegang beschikt, is op een leeftijd van 150 of 115 dagen (afhankelijk van de wijze van weidegang, 8 of 24 uur per dag) aan de verplichte weidegang voor het eerste levensjaar voldaan en kan het stierkalf daarna binnen worden gehuisvest.</u>	Noteer of aan de weidegangverplichting is voldaan. Noteer afwijkingen.	AH
H01AA	<u>Registratie weidegang</u>	<u>De periodes van weidegang worden geregistreerd. Wanneer weidegang onmogelijk is, worden die dagen door de veehouder met reden genoteerd op bijvoorbeeld een (beweidings)kalender.</u>	Weidegang is bijvoorbeeld onmogelijk, <u>buiten het weideseizoen of</u> wanneer er sprake is van extreme weersomstandigheden.	Controleer of de veehouder bijhoudt op welke <u>periodes er weidegang is en welke perioden dagen</u> de dieren niet beweid zijn, met reden. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
H01B.1	<u>Veebezetting op cultuurgrasland</u>	Op cultuurgrasland is de veebezetting max. 10,2 runderen (vleesstier, vleeskoe die nog niet worden afgemest of zoogkoe incl. kalf) per hectare beweidbaar grasland.	Onder rund wordt verstaan, 1 rund dat volgens de BLK criteria over weidegang dient te beschikken, bijv. 1 vleesstier of 1 vleeskoe die (nog) niet permanent binnen wordt afgemest of 1 zoogkoe incl. kalf. Onder beweidbaar grasland wordt verstaan de ha. cultuurgrasland in eigendom, gepacht (éénjarige en/of meerjarige pacht) en de ha. cultuurgrasland met een gebruikersverklaring. In natuurgebieden hangt de veebezetting af van het beschikbare voedsel en wordt de veebezetting in beheersovereenkomst geregeld.	Controleer <u>en noteer</u> veebezetting per ha.	HI
H02	Beschutting <u>tijdens weidegang</u>	Bij extreme regenval, winterweer of hitte (>25°C) is er beschutting. In de wei beschikken de runderen over voldoende beschutting (tegen regenval, winterweer of hitte, meer dan 25°C) of een stalruimte, met voldoende omvang, zodat alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken, aanwezig om alle dieren tegen het extreme weer te beschermen.	Uitgezonderd natuurgebieden waar in het totale te begrazen natuurgebied voldoende met natuurlijke beschutting beschikbaar is zodat alle aanwezige dieren tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Noteer type beschutting <u>en controleer of alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken</u> . Uitgezonderd natuurgebieden, mits in het totale te begrazen natuurgebied voldoende natuurlijke beschutting voor alle dieren aanwezig is.	HI
H03	Zicht <u>vanuit</u> in de stal	Het hek De stal / binnenhuisvesting zijn zo gebouwd is zo gesitueerd dat de runderen naar minimaal 2 zijden, minimaal 3 meter vrij zicht hebben is.	Over de gehele voorzijde is vrij zicht (open hekwerk, van onder tot boven). Daarnaast dient aan de zijkant (in de hokafscheiding) minimaal 2 meter vrij zicht (open hekwerk over min. 2 m hokafscheiding, van onder tot boven) te zijn. Alleen een kijkgat is onvoldoende.	Controleer of het hek voldoet. Noteer afwijkingen.	HI
H04	Verwondingsvrije omgeving	De stal <u>en de buitenhuisvesting is zijn</u> zo gebouwd en ingericht dat de dieren zich niet kunnen verwonden.	Verwondingen worden gedefinieerd als korrelig litteken weefsel <u>van minimaal 2 cm grootte</u> (in een mate aanzienlijk) groter dan veroorzaakt door eens een botsing of een kras). Er zijn geen uitsteeksels waar dieren zich aan kunnen verwonden, vloeren, muren en afscheidingen zijn stabiel, vlak en stevig.	Controleer en noteer of de dieren verwondingen hebben en of deze veroorzaakt zijn door de stalinrichting <u>of de inrichting van de buitenhuisvesting</u> . Beoordeling van wondgrootte mag op afstand op basis van een visuele inschatting.	HI
H04A	Verwondingsvrije omgeving	Zowel binnen als buiten moet de omgeving geeft geen aanleiding geven tot verwondingen.	Verwondingen worden gedefinieerd als korrelig litteken weefsel in een mate aanzienlijk groter dan veroorzaakt door eens een botsing of een kras. Er zijn geen uitsteeksels of obstakels waar dieren zich aan kunnen verwonden.	Controleer en noteer of de dieren verwondingen hebben en of deze veroorzaakt zijn door <u>de inrichting van de binnen- of de buitenhuisvesting</u> . (INVULLEN).	HI
H05	<u>Schuurgelegenheid Huidverzorging</u>	In de stal / binnenhuisvesting is in ieder hok Er is <u>permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok</u> waaraan de runderen zich (de huid) kunnen schuren.	Bijvoorbeeld door middel van de hokafscheiding of een andere voorziening (bijv. een speciaal aangebrachte paal of borstel. Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - een ruwe hokafscheiding, - een hoekijzer. De materialen moeten op een goed bereikbare plek worden gemonteerd.	Controleer <u>en noteer</u> of een bruikbare schuurgelegenheid aanwezig is.	HI
H06A	Zachte ligplek	Binnen gehouden In de stal / binnenhuisvesting hebben de runderen moeten permanent toegang hebben tot een <u>zachte ligplek</u> liggedeelte voorzien van een met dichte vloer ingestrooid met stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal.	Natuurlijk materiaal vergelijkbaar aan stro is o.a. (maar niet beperkt tot) houtvezels, zaagsel of zand.	Controleer of de <u>dieren runderen binnen</u> permanent toegang hebben tot <u>de zachte ligplek</u> het liggedeelte met een dichte vloer <u>betreft ingestrooid met stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal</u> . Noteer type bodembedekking.	HI
H06C	Zachte ligplek	Binnen gehouden runderen moeten gelijktijdig kunnen liggen		Controleer of de stal voldoet en alle dieren tegelijk op het zachte gedeelte kunnen liggen. Noteer type bodembedekking.	HI
H06B	Zachte ligplek	Binnengehouden runderen moeten permanent een zachte ligplek van stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal waarop alle dieren tegelijkertijd kunnen liggen.		Controleer of de stal voldoet en alle dieren tegelijk op het zachte gedeelte kunnen liggen. Noteer type bodembedekking.	HI
H06A13	<u>Droge en schone, zachte ligplek</u>	Het stro of vergelijkbare natuurlijk materiaal wordt voldoende ingestrooid zodat alle runderen droog en schoon kunnen liggen.		Controleer of het stro (of vergelijkbaar natuurlijk materiaal) <u>regelmatig wordt verversd en of alle runderen droog en schoon kunnen liggen</u> .	HI

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie																											
H06A24	Reinheid runderen	De reinheid van de binnengehouden runderen binnen moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	<p>Bij binnengehouden runderen dient minder dan 50% van de runderen binnen is bevuild te zijn.</p> <p>Een rund is bevuild wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - plakkaten (driedimensionale lagen vuil) 25% of meer van de zijkant inclusief onderbuik (zonder kop, nek en poten onder de knie/hak) van het rund bedekt plakkaten- (driedimensionale lagen vuil) bevat of wanneer meer dan: - vloeibaar vuil meer dan 50% van de zijkant inclusief onderbuik van het rund bedekt vloeibaar vuil bevat. <p>Bij te hoge vervuiling is er is mogelijk onvoldoende stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal ingestrooid.</p> <p>Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50% van de dieren is bevuild) controleer of er voldoende stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal wordt ingestrooid. Zo niet dan dient de frequentie van instrooien te worden verhoogd zodat de bevuiling wordt teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25% van de dieren is bevuild).</p>	<p>Beoordeel de reinheid van de binnengehouden runderen. Noteer het percentage runderen dat bevuild is.</p>	<p>Bij onvoldoende reinheid: Waarschuwing. Bij 2e opeenvolgende jaar eenstatering: HI.</p>																											
H06B	Helling ligplek	De vloer van de zachte ligplek mag maximaal 10% schuin aflopen.		Controleer of de vloer van de zachte ligplek max. minder dan 10% afloopt.	HI																											
H07	Hoogte binnen verblijven binnenhuisvesting	Boven het gehele hok moet een vrije ruimte zijn van 2,5 m, gemeten vanaf de vloer.	<p>Dieren moeten zich binnen vrij kunnen bewegen.</p> <p>Bijv. bij een schuin dak of een hellingstal kan aan de rand van de stal worden volstaan met 2m, gemeten vanaf de vloer.</p>	Controleer of de vrije ruimte 2,5 m is, noteer afwijkingen.	HI																											
H07A.1	Min. oppervlakte per rund binnen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gewicht</th> <th>Ingestrooid of voorzien van rubber</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tot 200 kg</td> <td>1,25 m²</td> <td>2,50 m²</td> </tr> <tr> <td>201 - 300 kg</td> <td>1,75 m²</td> <td>3,50 m²</td> </tr> <tr> <td>301 - 400 kg</td> <td>2,60 m²</td> <td>3,80 m²</td> </tr> <tr> <td>401 - 500 kg</td> <td>3,00 m²</td> <td>4,20 m²</td> </tr> <tr> <td>501 - 600 kg</td> <td>3,40 m²</td> <td>4,60 m²</td> </tr> <tr> <td>601 - 700 kg</td> <td>3,60 m²</td> <td>5,00 m²</td> </tr> <tr> <td>701 - 800 kg</td> <td>4,00 m²</td> <td>5,40 m²</td> </tr> <tr> <td>> 800 kg</td> <td>80 % van totaal</td> <td>+ 0,40 m² / 100 kg</td> </tr> </tbody> </table>	Gewicht	Ingestrooid of voorzien van rubber	Totaal	Tot 200 kg	1,25 m ²	2,50 m ²	201 - 300 kg	1,75 m ²	3,50 m ²	301 - 400 kg	2,60 m ²	3,80 m ²	401 - 500 kg	3,00 m ²	4,20 m ²	501 - 600 kg	3,40 m ²	4,60 m ²	601 - 700 kg	3,60 m ²	5,00 m ²	701 - 800 kg	4,00 m ²	5,40 m ²	> 800 kg	80 % van totaal	+ 0,40 m ² / 100 kg	<p>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden</p>	Controleer of oppervlakte voldoet aan de gestelde norm. Noteer afwijkingen.	HI
Gewicht	Ingestrooid of voorzien van rubber	Totaal																														
Tot 200 kg	1,25 m ²	2,50 m ²																														
201 - 300 kg	1,75 m ²	3,50 m ²																														
301 - 400 kg	2,60 m ²	3,80 m ²																														
401 - 500 kg	3,00 m ²	4,20 m ²																														
501 - 600 kg	3,40 m ²	4,60 m ²																														
601 - 700 kg	3,60 m ²	5,00 m ²																														
701 - 800 kg	4,00 m ²	5,40 m ²																														
> 800 kg	80 % van totaal	+ 0,40 m ² / 100 kg																														
H407B	Huisvesting fokstieren	Volwassen fokstieren die permanent op stal worden gehouden in individuele hokken moeten tenminste 16 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruimte, hebben van 20 m ² .		Controleer of oppervlakte voldaan wordt. Noteer afwijkingen.	HI																											
H08A	Stabiele afmestgroepen	Runderen worden binnen in stabiele afmestgroepen gehouden.	<p>Een stabiele afmestgroep is een groep dieren waaraan na het overplaatsen naar een afmestruimte (of na aankomst op het afmestbedrijf) geen dieren meer worden toegevoegd. Er kunnen wel dieren (eerder) worden afgevoerd.</p>	Controleer of de runderen in stabiele afmestgroepen gehouden worden. Noteer bevindingen, groepsgrootte.	HI																											
H08B	Groepsomvang	De groepsgrootte per hok is maximaal 40 dieren, runderen.	Dit is exclusief bijbehorend jongvee.	Controleer de dieren in groepen < 40 gehouden worden. Noteer groepsgrootte.	HI																											
H09A	Aanbinden	Runderen worden niet aangebonden	<p>Tenzij (minder dan 3 uur) voor bijv. veterinaire behandeling.</p> <p>Aanbind- en grupstallen zijn niet toegestaan.</p>	Controleer of er dieren aangebonden staan. Noteer indien dit het geval is, met reden van aanbinden.	HI																											
H09B	Tijdelijk vastzetten	Het tijdelijk vastzetten van dieren voor periodes van max. 3 uur, is toegestaan mits gedurende de periode van vastzetten visueel en auditief contact met de kudde mogelijk is. Gedurende de korte periode van vastzetten visueel en auditief contact met de rest van de kudde mogelijk is.	Vastzetten mag alleen in verband met veterinaire behandeling, bekappen van de klauwen of het aanleren om aangebonden te staan voor bijv. het varen naar de weide.	Controleer dat dieren niet langer dan 3 uur worden vastgezet en of tijdens het vaststaan visueel en auditief contact met de rest van de kudde mogelijk is.	HI																											
H10	Huisvesting fokstieren	Volwassen fokstieren gehouden in individuele hokken moeten tenminste 16 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruimte hebben van 20m ² .		Controleer of oppervlakte voldaan wordt. Noteer afwijkingen.	HI																											

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
H11	Vloeren	Niet ingestrooide vloerdelen moeten non-slip zijn of zo onderhouden worden dat het risico van uitglijden beperkt wordt.	Vloeren mogen nooit zo ruw zijn dat ze verwondingen aan de poten veroorzaken, noch zo glad dat ze resulteren in uitglijden.	Bij twijfel aan de vloerkwaliteit (te glad of te stroef), noteer afwijking. Veehouder zal een FSC-2000 meting moeten laten uitvoeren om vloerkwaliteit aan te tonen, of certificaat van de producent kunnen overleggen waarin kwaliteit gemeten is. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI
<u>H12A</u>	<u>Luchtkwaliteit</u>	<u>De stal is natuurlijk geventileerd.</u>	<u>Indien nodig, voor voldoende luchtkwaliteit, wordt de ventilatie mechanisch ondersteund.</u>	<u>Controleer of de stal natuurlijk is geventileerd. Noteer of de ventilatie mechanisch wordt ondersteund en op welke wijze dit gebeurd.</u>	<u>HI</u>
H12B	Luchtkwaliteit	Alle stallen moeten dusdanig geventileerd worden dat stofniveau, relatieve vochtigheid en ammoniakgehalte niet schadelijk zijn voor de runderen.	<u>Gradatie bij menselijke beoordeling: laag, middel, hoog. Er is in de stallen tijdens de inspectie geen oog of neus irritatie bij de aanwezige runderen of mensen waargenomen.</u>	<u>Controleer in de stallen of er sprake is van oog of neus irritatie bij de aanwezige runderen of mensen.</u> Noteer afwijkingen ten aanzien van stofniveau, vochtigheid en/of ammoniakgehalte in de lucht.	HI
<u>H12C</u>	<u>Luchtkwaliteit</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De stal heeft in de zijwand een luchtinlaat opening van minimaal 2400 cm² per dierplaats.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw na dd-mm-2017 (datum in werking-treding-nieuwe-criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2040.</u>		<u>Controleer bij nieuw- of verbouw na dd-mm-2017 (datum in werking-treding-nieuwe-criteria) of in de stal een luchtinlaat opening van minimaal 2400 cm² per dierplaats aanwezig is.</u>	<u>HI-Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.</u>
H13B05	Daglicht	De stal is voorzien van schone , <u>dag</u> licht doorlatende delen <u>oppervlaktes</u> die tenminste 6,7% van het vloeroppervlak beslaan.	<u>Daglicht doorlatend materiaal is schoon.</u> Alle oppervlaktes / delen die licht doorlaten worden meegerekend, tenzij de normale afsluitwijze van dit deel (deur / luik / gordijn) niet daglicht doorlatend is.	Noteer <u>het percentage daglicht doorlatende oppervlaktes</u> , en of <u>deze oppervlaktes (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (of de oppervlaktes schoon zijn) - het % schone, daglicht doorlatend oppervlak.</u>	HI
<u>H13A</u>	<u>Daglicht doorlatendheid</u>	<u>Daglicht doorlatende oppervlaktes zijn schoon en laten voldoende daglicht door.</u>		<u>Controleer en noteer of de daglicht doorlatende oppervlaktes (lichtplaten, ramen) schoon zijn en voldoende daglicht doorlaten.</u>	<u>HI</u>
H13B	Kunstlicht	Er is <u>voldoende</u> verlichting in de stal aanwezig om de runderen te allen tijde te kunnen inspecteren.	Verlichting moet van zodanige sterkte zijn, min. 50 Lux, dat de runderen goed te zien zijn. <u>Luxmeter dient jaarlijks gekalibreerd te worden.</u>	<u>Controleer of er in de stal voldoende verlichting aanwezig is, zodat de runderen ten alle tijde kunnen worden geïnspecteerd.</u> Meet met behulp van een <u>jaarlijks</u> gekalibreerde Luxmeter de lichtsterkte op ooghoogte van de dieren op 3 verschillende plaatsen in de stal. Noteer <u>gemiddelde</u> aantal Lux.	HI
H14	Dag- en nachtritme	Er is een aaneengesloten periode in de nacht van minstens 6 uur met een laag lichtniveau om de runderen te laten rusten.		Noteer gehanteerde lichtregime.	AH
Kalveren (runderen jonger dan 1 jaar) Aanvullende criteria voor (zoog)koeien en ossen					
VB01.1	Speenleeftijden	De kalveren worden gespeend van de koe op een leeftijd van min. <u>35</u> -maanden.	<u>Bij het hele jaar buiten lopende (zoog)koeien runderen, waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.</u> <u>Uitzondering zijn kalveren afkomstig van melkveebedrijven. Deze kalveren kunnen worden gespeend nadat ze door de moeder zijn schoongelikt, daarna moeten de kalveren minstens 28 dagen op het bedrijf van geboorte verblijven, voordat ze mogen worden afgevoerd.</u>	<u>Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd.</u> Noteer gehanteerd regime.	HI <u>NVT bij kudde die hele jaar buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.</u>
VB02.1	Geleidelijk spenen	Het spenen gebeurt geleidelijk door het kalf steeds meer ruwvoer en drinkwater te geven.	<u>Bij het hele jaar buiten lopende (zoog)koeien runderen, waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.</u> <u>Uitzondering zijn kalveren afkomstig van melkveebedrijven. Deze kalveren kunnen worden gespeend nadat ze door de moeder zijn schoongelikt, daarna moeten de kalveren minstens 28 dagen op het bedrijf van geboorte verblijven, voordat ze mogen worden afgevoerd.</u>	<u>Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd.</u> Noteer gehanteerd regime.	HI <u>NVT bij kudde die hele jaar buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.</u>
VB03.1	Geleidelijk spenen	Het spenen gebeurt geleidelijk door het kalf tijdelijk scheiden van koe met alleen oogcontact.	<u>Bij het hele jaar buiten lopende (zoog)koeien runderen, waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.</u> <u>Uitzondering zijn kalveren afkomstig van melkveebedrijven. Deze kalveren kunnen worden gespeend nadat ze door de moeder zijn schoongelikt, daarna moeten de kalveren minstens 28 dagen op het bedrijf van geboorte verblijven, voordat ze mogen worden afgevoerd.</u>	<u>Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd.</u> Noteer gehanteerd regime.	HI <u>NVT bij kudde die hele jaar buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.</u>

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V03	Bijvoeren	Kalveren worden bijgevoerd met vers water en ruwvoer vanaf een leeftijd van 14 dagen.		Controleer of de kalveren vanaf een leeftijd van 14 dagen worden bijgevoerd met water en ruwvoer.	HI
VB04A	Gebruik pleegmoeders	Indien <u>zoogkoeien worden ingezet als pleegmoeder, zijn er maximaal 3 kalveren per pleegmoeder.</u>		<u>Controleer maximale aantal kalfjes per pleegmoeder.</u>	AH
VB04B	Gebruik pleegmoeders	Indien <u>er meerdere kalfjes lopen bij één zoogkoe (pleegmoeder) krijgen de kalfjes voldoende drinkwater aangeboden zodat de kalfjes in hun vochtbehoefte kunnen voldoen.</u>		<u>Noteer bij meerdere kalfjes bij één zoogkoe (pleegmoeder) of de kalfjes aanvullend, voldoende drinkwater aangeboden, krijgen zodat de kalfjes in hun vochtbehoefte kunnen voldoen.</u>	AH
Aanvullende criteria voor Kalveren/runderen afkomstig van niet gecertificeerde zoogkoeien-rundveebedrijven					
ST014	Kalveren/runderen van zoogkoeien niet gecertificeerd, rundveebedrijf buitenland	De <u>stieren/kalveren/runderen</u> mogen <u>als kalf</u> van <u>zoogkoeien-rundveebedrijven uit het buitenland</u> komen die niet voor de <u>bijbehorende Beter Leven keurmerk scope (rund en aantal sterren) zijn gecertificeerd</u> deelnemen en <u>niet op de algemene criteria van Beter Leven zijn gecontroleerd</u> mits aan de navolgende <u>criteria</u> voorwaarden wordt voldaan.		Controleer via een steekproef aan de hand van de I&R gegevens van <u>welk UBN wat voor soort bedrijf</u> de kalveren/runderen komen <u>en of dit bedrijf gecertificeerd is voor de bijbehorende Beter Leven scope (rund en aantal sterren)</u> , zie hiervoor het BLK register. Indien het bedrijf niet voor de <u>bijbehorende Beter Leven scope is gecertificeerd, controleer of er aan de onderstaande, aanvullende criteria is voldaan.</u>	Uitsluiting Schorsing
ST02_15	Leeftijd kalveren bij vertrek van het zoogkoeienbedrijf van geboorte	De kalveren zijn <u>minimaal</u> <u>stens</u> 3 maanden oud <u>voordat</u> zij van het <u>zoogkoeienbedrijf</u> van geboorte <u>verlaten</u> weg gaan.	<u>Uitzonderingen zijn:</u> <u>1. Kalveren afkomstig van melkveebedrijven van koeien die voor de productie van zuivel voor humane consumptie worden gehouden.</u> <u>Deze kalveren kunnen worden gespeend nadat ze door de moeder zijn schoongelikt, daarna moeten de kalveren minstens 28 dagen op het bedrijf van geboorte verblijven, voordat ze mogen worden afgevoerd.</u> <u>2. Kalveren jonger dan 3 maanden die samen met de zoogkoe (moederdier) het geboortebedrijf verlaten. Anders kan niet aan het criterium t.a.v. speenleeftijd worden voldaan.</u>	Controleer via een steekproef <u>aan de hand van de Identificatie en Registratie kopieën van de runderpaspoorten (geboortedatum en de datum verlaten geboortebedrijf) op welke leeftijd dat de kalveren minimaal 3 maanden oud waren, of 28 dagen oud bij een melkveebedrijf, toen ze van het bedrijf van geboorte zijn weg gegaan verlieten.</u>	HI
T06	Transportduur	Het transport van de kalveren tot een leeftijd van 5 maanden mag maximaal 8 uur duren. Vanaf een leeftijd van 5 maanden mag dit maximaal 12 uur duren.		Noteer land en plaats van herkomst van de dieren en controleer de transportpapieren	HI
G13aST03	Onthoornen	Als de <u>kalveren/runderen</u> zijn onthoord, is er een verklaring van de bedrijfseigen dierenarts <u>van het herkomstbedrijf</u> dat <u>dit dient</u> dit gebeurd is <u>te zijn</u> onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf, conform de criteria van het Beter Leven keurmerk.	<u>Indien de dieren genetisch hoornloos zijn, dient dit op de verklaring te worden geselecteerd.</u> <u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring onthoornen'.</u>	Controleer of er een verklaring van een dierenarts is <u>(conform het format van BLK)</u> waaruit blijkt dat het onthoornen op de vereiste wijze heeft plaatsgevonden.	Uitsluiting Schorsing
ST04	Castreren	Als de kalveren zijn gecastreerd, is er een verklaring van <u>de bedrijfseigen dierenarts van het herkomstbedrijf dat dit is gebeurd onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf, conform de criteria van het Beter Leven keurmerk.</u>	<u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring castreren'.</u>	<u>Controleer of er een verklaring van een dierenarts is (conform het format van BLK) waaruit blijkt dat het castreren op de vereiste wijze heeft plaatsgevonden...</u> <u>NVT als de runderen niet zijn gecastreerd.</u>	Uitsluiting Schorsing
ST053	Verblijf op de afmestlocatie het vleesveebedrijf	<u>Eenmaal op het vleesveehouderijbedrijf blijven De dieren vleesstieren en vleeskoeien blijven gemiddeld minimaal 9 maanden, en geen dier korter dan 7 maanden, op deze BLK gecertificeerde afmestlocatie tot waarvan de dieren worden afgevoerd naar het slachthuis.</u> <u>Als dieren tussen de 3 en 7 maanden (geen dier korter dan 3 maanden) op de afmestlocatie verblijven wordt deze locatie jaarlijks en de voorliggende, leverende rundveebedrijven-zoogkoeienlocaties uit deze keten als Multi site gecertificeerd.</u>	<u>Om aan te tonen aan de Certificatie Instelling dat de runderen gemiddeld 9 maanden op het afmestbedrijf verblijven, heeft de veehouder op basis van de officiële I&R gegevens van het afgelopen jaar de gemiddelde verblijftijd van de runderen op zijn bedrijf berekend.</u> <u>Bij runderen die éénmalig, tijdelijk op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf worden geplaatst, mag het verblijf op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf worden meegerekend bij de voorgeschreven gemiddelde 8-9 maanden, geen individueel dier korter dan 7 maanden, op een BLK gecertificeerde afmestlocatie.</u> <u>Voor de voorwaarden t.a.v. Multi-site certificering, zie het Certificatie Reglement (hoofdstuk 5.2) op de Beter Leven website.</u> <u>Bij natuurbegrazing mogen runderen naar verschillende gebieden / afmestbedrijven met verschillende UBN's worden verplaatst onder de voorwaarde dat de dieren op deze locaties bij elkaar minimaal gemiddeld 9-8 maanden, geen individueel dier korter dan 7 maanden, blijven tot afvoer naar het slachthuis.</u> <u>NVT op dieren die op voorschrift van de dierenarts eerder worden afgevoerd.</u>	Controleer via een steekproef in de stallijst of de dieren <u>in het voorgaande jaar vanaf opzet op één UBN gehuisvest zijn geweest. Dieren verblijven minimaal 8 gemiddeld 9 maanden, geen dier korter dan</u> minimaal 7 maanden, op het afmestbedrijf <u>verbleven (dit is inclusief de tijd die de runderen hebben verbleven op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf). Indien individuele dieren tussen de 3 en 7 maanden op het afmestbedrijf verbleven, controleer of de voorliggende, leverende rundveebedrijven zoogkoeien-bedrijven op basis van Multi-site certificering worden gecontroleerd.</u> <u>Controleer bij natuurbegrazing of de dieren gemiddeld 9 maanden en minimaal 8 7 maanden voor slacht in natuurgebieden of op afmestbedrijven hebben verbleven, NVT op dieren die op voorschrift van de dierenarts eerder worden afgevoerd.</u>	Uitsluiting Schorsing

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Aanvullende criteria voor Vleesstieren die permanent op stal worden gehouden					
HB03	Huisvesting vleesstieren	Vleesstieren, ouder dan 1 jaar die op de bedrijfslocatie worden afgemest, mogen permanent op stal worden gehouden.	Om de veiligheid van de personen die omgaan met de stieren te waarborgen mogen vleesstieren vanaf 1 jaar oud binnen worden gehuisvest.	Noteer of en zo ja vanaf welke leeftijd de vleesstieren permanent binnen worden gehuisvest de wijze waarop de stieren ouder dan 1 jaar worden gehouden.	HI
V01C	Krachtvoer stieren	Voor stieren van ouder dan 1 jaar die geen weidegang krijgen die permanent op stal gehouden worden, bestaat het dagelijks voer uit maximaal 40% GMP+ krachtvoer.	Een voedermiddel dat aan de volgende 3 eisen voldoet — meer dan 900 VEM/kg droge stof, — structuur van 0,3 of minder, droge stof van 80% of meer. Alle overige voeders worden tot de ruwvoeders gerekend.	Controleer en noteer het percentage krachtvoer.	HI
Vleeskoeien en ossen					
HB02	Binnen afmesten vleeskoeien en ossen	Voor het binnen afmesten van vleeskoeien en ossen mag gedurende een beperkte periode afgeweken worden van de verplichte weidegang.	De periode van binnen afmesten van vleeskoeien en ossen mag niet langer zijn dan 1/5 deel van de levensduur met een maximum van 4 maanden. In de wintermaanden geldt een maximum periode van 6 maanden binnen afmesten.	Noteer gehanteerd afmestregime van vleeskoeien en ossen, indien van toepassing.	AH
Aanvullende criteria voor Natuurbegrazing					
NB01	Toegestane runderrassen bij natuurbegrazing	Er worden alleen runderen gehouden van gedomesticeerde rassen die in de oek in de reguliere vleesrundveehouderij worden gehouden.	Alleen gedomesticeerde, aan mensen gewende runderen zijn toegestaan zodat verzorging, verzamelen en transport met zo min mogelijk stress gepaard gaat. Grote, wilde, zich zelf regulerende kudde runderen zoals in de Oostvaardersplassen en runderen van rassen als Heckrunderen, Galloway en Schotse hooglanders zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk.	Noteer het ras van de gehouden runderen. Heckrunderen, Galloway en Schotse hooglanders zijn uitgesloten van deelname.	Uitsluiting Bij ingangscontrole: HI.
NB02	Analyse voedingswaarden natuurgebied en noodzaak voor bijvoeren-Beheer-overeenkomst natuur-begrazing	Het natuurgebied moet in alle voedingsbehoeften van de betrokken runderen kunnen voldoen. Natuurbegrazing dient gebaseerd te zijn op een beheerovereenkomst tussen de rundveehouder en een natuur terrein-beheerder.	Voordat er runderen in een natuurgebied worden gehouden maakt de veehouder, evt. in samenwerking met de beheerder van het natuurterrein, een analyse in hoeverre het te begrazen gebied in de voedingsbehoefte van de betrokken runderen kan voldoen of dat er bij eventuele ontbrekende voedingsbehoeften of mineralen dient te worden bijgevoerd. De analyse wordt vastgelegd, bijv. in de beheersovereenkomst. In de beheersovereenkomst is minimaal aangegeven in hoeverre de runderen in het betreffende te begrazen gebieden in hun voedingsbehoefte kunnen voorzien en in hoeverre mineralen moeten worden bijgevoerd.	Noteer contractpartijen, de datum van ondertekening en de duur van de overeenkomst Controleer of er een adequate analyse is gemaakt afspraken van de mate waarin het natuurgebied in de voedingsbehoefte van de betrokken runderen kan voldoen. Controleer of dit is vastgelegd en of er indien nodig wordt bijgevoerd. Noteer bevindingen, zijn over het voorzien in de mineralen behoeften en noteer wat er is afgesproken.	Uitsluiting Schorsing
NB03	Bijvoeren (bijv. mineralen) bij natuurbegrazing	Bij natuurbegrazing worden zo nodig extra mineralen bijgevoerd. Runderen met natuurbegrazing, worden indien noodzakelijk (om aan de voedingsbehoefte van de betrokken dieren te voldoen) bijgevoerd, bijv. bepaalde mineralen.	Bij natuurbegrazing maakt de veehouder samen met de beheerder van het natuurgebied van te voren een inschatting gemaakt over welke/hoeveel voeding de runderen uit het natuurgebied op kunnen nemen. Bij schrale natuurgronden kunnen tekorten van bepaalde mineralen optreden en dienen deze extra bijgevoerd te worden. Of extra mineralen dienen te worden bijgevoerd wordt vastgelegd, bijvoorbeeld de op-basis van de te verwachten voedingswaarden van het natuurgebied die worden vastgelegd in de beheersovereenkomst voor natuurbegrazing.	Controleer of in de beheerovereenkomst voor natuurbegrazing de te verwachten voedingswaarden van het natuurgebied zijn aangegeven en of zo nodig mineralen bij gevoerd moeten worden. Zo ja, kijk in het veld of de benodigde extra mineralen worden verstrekt.	HI
NB04	Drinkwater bij natuur-begrazing	Bij begrazing van natuur dienen de runderen permanent toegang te hebben tot stromend water van een rivier, beek of kwelwater.		Noteer de drinkwatervoorziening	HI
NB05	Weidegang-natuurbegrazing	Bij natuurbegrazing wordt 24 uur per dag beweid. Per jaar omvat de weidegang minimaal 145 dagen van 24 uur per dag.			HI
NB04	Beschutting tijdens natuurbegrazing	Tijdens natuurbegrazing beschikken de runderen over beschutting (natuurlijke beschutting of een stalruimte) tegen regenval, winterweer of hitte (meer dan 25°C), met voldoende omvang zodat alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Als er geen of onvoldoende beschutting is dienen de dieren bij bijv. extreme regenval, winterweer of meer dan 25°C te worden verweid naar een locatie met wel voldoende beschutting.	Controleer en noteer of alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken. Noteer type beschutting.	HI
NB06	Huisvesting fokstieren uit een kudde	Volwassen fokstieren afkomstig uit een kudde worden binnen gehouden in individuele hokken met tenminste 32 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruimte van 44 m ² .	Bij natuurbegrazing komt het soms voor dat er 1 of meer stieren in de kudde loopt/lopen. Gedurende de tijd dat die kudde binnen wordt gehouden dient de stier een voldoende groot leef-oppervlak te krijgen.	Controleer of er aan het leef-oppervlak voor fokstieren uit een kudde wordt voldaan. Noteer afwijkingen.	HI
NB07	Informatie voor bezoekers gebied met natuurbegrazing	Bij de toegangen tot een gebied met natuurbegrazing wordt het publiek geïnformeerd dat er een kudde runderen graast en hoe ze zich moeten gedragen als ze de kudde tegenkomen.	Bijv. geen toegang voor honden of honden aangelijnd, afstand houden tot de runderen, niet in de kudde gaan lopen, etc. In de praktijk kan de terreinbeheerder voor dergelijke informatie zorgen, maar de veehouder dient ten alle tijden zeker te stellen dat deze informatie bij de toegangen tot de natuurbegrazing beschikbaar is gesteld.	Controleer of er bij de ingangen tot het begrazingsgebied borden voor bezoekers staan met de benodigde aanwijzingen.	AH

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
NB08	Informatie voor bezoekers gebied met natuurbegrazing	Bij de toegang tot een gebied met natuurbegrazing wordt het publiek geïnformeerd met wie ze contact kunnen opnemen in geval van calamiteiten.	In de praktijk kan de terreinbeheerder voor dergelijke informatie zorgen, maar de veehouder dient ten alle tijden zeker te stellen dat deze informatie bij de toegangen tot de natuurbegrazing beschikbaar is gesteld.	Controleer of er bij de ingangen tot het begrazingsgebied borden voor bezoekers staan met de benodigde aanwijzingen.	AH
NB09	Zieke dieren bij natuur begrazing	Bij kuddes met natuurbegrazing blijft een ziek dier bij de kudde, tenzij de bedrijfseigen dierenarts anders besluit.		Noteer in voorkomende gevallen hoe met zieke dieren bij natuurbegrazing wordt omgegaan.	HI
NB10	Verzamelen dieren bij natuur begrazing	Runderen in natuurbegrazingsgebieden worden voorafgaand aan verplaatsing met een veewagen op een rustige wijze bijeengebracht in een afgezet deel van het natuurgebied.	Het verzamelen van runderen uit natuurbegrazingsgebieden dient zo rustig mogelijk te gebeuren om stress bij de dieren zoveel mogelijk te voorkomen.	Controleer o.a. via interview bevraag de veehouder over de wijze van verzamelen. Noteer bevindingen.	HI
Transport					
T01	Afnemende rundveehouderijbedrijven / slachterijen	De runderen worden aan rundveehouderijen / -slachterijen geleverd die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLk Rund en het bijbehorende aantal sterren).		Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende rundveehouders en/of de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of deze is gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLk Rund en aantal sterren). Zo nee, controleer of de dieren worden afgewaardeerd tot niet-BLk.	HI
T0+2.1	Reisduur jong rundvee	Het transport van runderen duurt: - bij kalveren runderen tot een leeftijd van 5 maanden: maximaal 8 uur oftewel 500 km - bij kalveren/runderen vanaf een leeftijd van 5 maanden (z.g. broutards): mag maximaal 12 uur duren oftewel 750 km.	Kalveren jonger dan 3 maanden worden altijd samen met hun moeder getransporteerd, anders kan niet aan het criterium t.a.v. speenleeftijd worden voldaan. Het transport gaat rechtstreeks van geboorte bedrijf naar afmestbedrijf, waarbij dit transport niet langer duurt dan 8 uur (jonger dan 5 maanden) of 12 uur (vanaf 5 maanden leeftijd).	Noteer aan de hand van de transportpapieren de herkomst en de reistijd of -afstand van de dieren. Bij het bepalen van de transportduur mag een marge van een ½ uur worden gehanteerd.	AH
T073	Tijdelijk opvang vleeveebedrijf	Als het niet mogelijk is binnen 8 uur (jonger dan 5 maanden) of 12 uur (vanaf 5 maanden leeftijd) de mesterij te bereiken waar de runderen kalveren als stier zullen worden afgemest, dan mogen de runderenkalveren éénmalig, tijdelijk op een BLk gecertificeerd opvangvleeveebedrijf geplaatst worden, waar de runderen voor minimaal 21 dagen verblijven.	Dit in afwachting van verder vervoer naar het uiteindelijke afmestbedrijf.	Controleer aan de hand van de I&R-gegevens een steekproef van kopieën van de runderpaspoorten (de datum waarop de runderen kalveren op een opvangvleeveebedrijf zijn aangekomen en de vertrekdatum naar de stierenmesterij) of de runderen kalveren minimaal 21 dagen op het opvangvleeveebedrijf waren.	Uitsluiting-Schorsing
T024	Reisduur rundvee naar het slachthuis	Het transport van runderen van de vleeveehouderij naar de slachterij mag maximaal 4 uur rijden duren, oftewel maximaal 250 km zijn.		Noteer aan de hand van de transportpapieren de herkomst en de reistijd /het aantal km 's van de dieren alsmede de naam van het slachthuis van bestemming.	Uitsluiting-Schorsing
T05	Elektrische veedrijvers	Er worden op het bedrijf en tijdens het verplaatsen / transporteren van runderen geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	Schorsing
T06	Verbod op veemarkten	De runderen worden niet via een veemarkt aan- of afgevoerd.	Aangevoerde dieren komen van een ander veehouderijbedrijf en gaan niet via een veemarkt. Slachtdieren gaan direct vanaf het veehouderij bedrijf naar de slachterij en niet via een veemarkt.	Controleer aan de hand van de vervoersgegevens of de dieren niet via een veemarkt zijn aan- of afgevoerd.	HI
Aanvullend					
A00	Aantal BLk dierplaatsen	Tijdens de jaarlijkse controle wordt het totale, en per diercategorie het aantal BLk dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren vastgelegd, o.a. ter controle van de megastallen norm.	Hiervoor wordt bij de ingangcontrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLk controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLk controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLk criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLk dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer het totale aantal BLk dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren, o.a. voor vaststelling of het bedrijf voldoet aan de megastallen norm. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLk oppervlakte criteria per diercategorie, zie hieronder.	
A00A	Aantal BLk zoekkoeien dierplaatsen voor zoekkoeien en ossen	Het aantal runder BLk zoekkoeien en ossenplaatsen op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLk zoekkoeien en ossenrunderplaatsen op de bedrijfslocatie.	
A00A1	Aantal aanwezige dieren-BLk zoekkoeien en ossen	Het aantal aanwezige runderen BLk zoekkoeien en ossen op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal aanwezige runderen-BLk zoekkoeien en ossen op de bedrijfslocatie.	
A00B	Aantal BLk plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar	Het aantal BLk plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLk plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie.	

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A00B1	Aantal aanwezige BLk dieren jonger dan 1 jaar	Het aantal aanwezige BLk dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal aanwezige BLk dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie.	
A00CB	Aantal BLk dierplaatsen voor vleesstieren ouder dan 1 jaar	Het aantal runder-BLk vleesstierplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie, is:		Noteer aantal BLk rundervleesstierplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie.	
A00CB1	Aantal aanwezige BLk vleesstieren en ossen ouder dan 1 jaar dieren	Het aantal aanwezige BLk vleesstieren runderen, die op de bedrijfslocatie worden gehouden is:		Noteer aantal aanwezige runderen BLk vleesstieren, ouder dan 1 jaar die, op de bedrijfslocatie worden gehouden.	
A00D	Aantal BLk vleeskoeien en ossenplaatsen	Het aantal BLk vleeskoeien en ossenplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLk vleeskoeien en ossenplaatsen, ouder dan 1 jaar, die (op de bedrijfslocatie worden gehouden	
A00D1	Aantal aanwezige BLk vleeskoeien en ossen	Het aantal aanwezige BLk vleeskoeien en ossen, ouder dan 1 jaar, is:		Noteer aantal aanwezige BLk vleeskoeien en ossen, ouder dan 1 jaar, die op de bedrijfslocatie worden houden.	